

Lov na vidro.

Spisal Ivan Stukelj.

odni svetovalec gospod Častislavič v Celju vam je strasten ribič. Tesnica pa je krasen potok na Frankolovem ob državni cesti dve in pol ure hodá od Celja. To je bistra voda, ki se drvi in peni zdaj po strmih pečinah, zdaj zopet mirno pretaka po belopeščeni strugi, dela tupatam pod visokimi skalami skrivnostno šumeče tolmane ter pada s hruščem z visokih jezov. Ob bregovih rasto vrbe, jelše, akacije in topoli. Po vodi se preganjajo čile postrvi. Zato je ta bodra voda zvalila lansko leto gospoda svetovalca, da si je Frankolovo izbral za letovišče ter se meseca avgusta preselil tjakaj z vso družino.

Ah, s kolikim veseljem so otroci zadihali zlato svobodo na kmetih! Bilo jih je šestero: Mirko, Stanko, Leon, Ivo, Milena in Marica — v starosti od petnajst do treh let. Igrač so si le malo vzeli s seboj, saj jim je tukaj nudil vsak kotiček dovolj zabave in razvedrila. Najstarejša hčerka Milena pa le ni mogla hišniku v mestu prepustiti v oskrbo svoje muce; morala je tudi z njo na letovišče. Bila vam je res prekrasna žival ta muca, jako velika, črna kakor oglje, blesteča in mehka kakor žamet, z mogočnimi brki ob rdečem nosku. Kako veličastveno modro se je držala, kadar je sedela pokonci! Dolgi in debeli rep si je privihala ob hrbtu na kvišku, velike zelenkastorumene oči pa so samozavestno strmele v svet. Jako lepo se je črni barvi prilagala rdeča ovratnica.

Tu je treba povedati, da lepi Karo ni bil samo ljubljenec Milenin, ampak da so ga vsi ljubili.

Častislavičevi so se vsi kmalu privadili novemu bivališču, dasi so morali marsikaj pogrešati, česar so imeli v mestu dovolj.

Najljubša zabava gospodu Častislaviču je bil seveda ribji lov. Po ure in ure je stopal ob potoku ali pa posedal ob šumečih tolmunih in jezovih. Z občudovanja vredno hladnokrvnostjo, kakor jo more imeti le trnski ribič, je zasledoval svoj plen. Na obrazu pa se mu je čitala tiha zadovoljnost.

Izkraja je imel dokaj sreče, a pozneje je kak večer vlovil komaj po troje ali petero rib. Da bi bilo v tej bistri vodi tako malo postrvi, se mu je zdelo nedoumno. Zaman so mu zatrjevali, da jih najemnik lova sam mnogo polovi.

„Glejte, tu vam je tak prostorček, kjer mora biti postrv — tu zopet — ali pa tukaj — kako krasno skrivališče!“ je hitel govoriti, begajoč doli ob potoku. „Čudno, mislim, tu mora živeti ena ali več vider, ki ukončavajo postrvi.“

Baš pride nasproti Andrejček, stari občinski sel, in tega takoj vpraša, ni li v tem potoku nič vider.

„Seveda, stari Jereb jih je časih lovil, veste gospod, z gnojnimi vilami. Ob jezovih jih je pričakoval in — čap! — pa ji je potisnil vile za vrat ali kar skozi glavo. Pa drago so mu jih plačevali, po osem ali deset goldinarjev je dobival za eno.“

O prvi priliki povpraša gospod Častislavič starega Jereba, ki je bil že močno gluh.

„Mh, vidra pa vidra, to vam je huda žival; nekoč mi je pregrizla celo roko. Kmalu bi bil ob njo, tako mi je otekla. Ta ‚hardek‘ ima strupene zobe. A vendar sem marsikateri upognil vrat.“

Tako bi bil še dalje govoril in na dolgo in široko opisoval svoje dogodke na vidrinem lovu, ako bi ga ne bil prekinil gospod svetovalec z vprašanjem:

„Ali je pa še kaj vider v Tesnici?“

„Ne dobite je več, če bi jo plačali s pravim suhim beneškim zlatom.“

„Andrejček pa trdi, da so še!“

„Kaj Andrejček? — On ni vidre še nikdar videl, morda kako podlasicol!“ S tem je bilo izpraševanje za vidrami pri kraju.

Pretekli so zatem trije tedni, in čez deset dni je bilo gospodu Častislaviču odpotovati nazaj v mesto.

Neko jutro pa Andrejček skrivnostno poprime gospoda svetovalca za rokav kakor vselej, kadar je imel povedati kaj posebnega.

„Vidro sem videl sinoči!“

„Kje?“ vpraša gospod, veselo iznenaden.

„Precej tu doli, pri mlinskem jezu.“

„Ali res?“

„Res, res — pa kako dolga in zleknjena je ta grdogleda grdoba.“

Takoj drugi večer — bil je mesečen — je vzel gospod Častislavič puško in hajdi z Andrejčkom nad vidro!

Toda o vidri ni bilo ne duha ne sluha. Baš tako v naslednjih večerih. Gospod svetnik je jel dvomiti o Andrejčkovi lovski vednosti in verodostojnosti ter pristal Jerebovi trditvi, da Tesnica nima nobene vidre več in je nima.

Kadar pa je zopet letal s trnkom ob potoku gorindol ter se mu je ribiška sreča slabo izkazala, tedaj pa se je jezil zopet nad vidro, nad to požeruh, in lovska strast in vesela misel, da ji bo s svinčcem poplačal to njeno ropazeljnost, mu je prešinjala srce.

Zgodilo pa se je, da se je gospod Častislavič vračal domov iz bližnje vasi nekako ob desetih zvečer. Bila je svetla noč, dasi se luna še ni prikazala. Misel na vidro mu je zopet šinila v glavo. Postal je ob mlinskem jezu, potem pa oprezno postopil parkrat gorindol. Bil je utrujen, zato je sedel na skalo ter opazoval obrežje in strugo. Vse mirno, samo voda je ljubko žuborela in šumela. Gospod svetovalec zdajci dvigne glavo in se napol vzpne s svojega sedeža, a vendar tako, da ga je predstojčeje grmovje še zakrivalo. Tam na nasprotni strani struge, kjer se voda zaganja najhuje, je breg zavarovan z debelimi hlodi, ki so po dolžini položeni in pritrjeni drug vrhu drugega. Tja upre, kaj pravim, zasadi svoje oko gospod Častislavič. Zagibalo se je nekaj temnega, se potegnilo nekaj črnega od srednjih debel na zgornje deblo. —

„Vidra!“ je vzdihnil gospod svetovalec. — „In človek nima puške!“ — Zbolelo ga je pri srcu, in ta boleost mu je zaplula dol do prstov v nogah. Zatrepetal je. Skočil bi po puško domov, saj ni daleč, pa danes ne bi zadel nič, prav nič, preveč je razburjen.

Glej, dviga se istinita vidrina glava, širokočela, ploščata! Kako se giblje na dolgem, iztegnjenem vratu semtertja! Nekaj skrivnostnega, vražjega je v vidrinem bitju. Nje lokavost — kako ji gleda iz oči, nje drznost in pogum se pojavljata v kretanju, potuhnjenost razodeva tedaj, ko se prihuljeno oprijemlje predmetov, po katerih pleza in se plazi. In ti dolgi, zakrivljeni kremplji s plavno kožo med prsti! Ta čudni, skrivnostni polutan, pa tako grozno, roparsko orožje! Četudi je šumela voda, je menil gospod svetovalec, da sliši, kako vidrini kremplji praskajo po lesu, oklepajoč se hlodov.

To je bila paša za njegove lovske oči.

Kakor se je skrivnostno pokazala, tako je tudi izginila . . .

„Andrejček pa le ve, ta pa le ve, da je vidra v Tesnici. Najsi je star, pa jo je vendar izvohal,“ je govoril gospod Častislavič polglasno s seboj, vračajoč se proti domu.

Od lovske razvnetosti ni mogel dolgo usnuti. Premetaval se je po postelji, ko pa je po dolgih mukah zaspal, se mu je sanjalo o samih vidrah, ki so imele kremplje kakor pralice za pletev, slednjič so dobile celo peruti nalik srednjeveškim zmajem. Divja gonja je vršela vso noč za temi pošastmi.

Vidri ob mlinskem jezu pa je bila odločena smrt za jutri tako gotovo kakor zapečatenost . . .

Drugi dan je bil gospod svetovalec ves razburjen. A kri si je hotel umiriti, zato je ribaril dopoldan in popoldan. Sreča mu je bila mila: nalovil je mnogo rib.

Andrejčka je obvestil, da mora zvečer z njim na lov na vidro. Naročil mu je, da mora prinesiti s seboj gnojne vile, da poizkusita tudi po Jerebovem načinu, ako bi tako zahteval slučaj. Sam pa je skrbno pripravil puško.

Mrak je zagrnil zemljo. Noč je bila poltemna kakor nalašč za tak lov. Andrejček je moral leči za grm, gospod Častislavič pa se je postavil na pozor.

Dolgo, dolgo — nič in nič: trenutki so tekli kakor težke ure bolniku.

Andrejček si je hotel zapaliti tobak, da bi lažje prebijał dolgi čas, pa dobil je strog ukor in strogo prepoved; zver bi ju sicer zavohala in šla — po vodi.

Kaj je torej preostajalo Andrejčku? — Zaspal je.

Gospod svetovalec pa se je na skali zibal p sladki nadi, da si bo dal iz vidrinega krzna napraviti širok ovratnik svoji novi zimski suknji. Kako zavidno bodo ogledovali lovci-tovariši to znamenje staroslovenskega lova. Saj vider ni več in jih ni, skoro povsod so jih zatrli, samo ta Tesnica, ta prelepa Tesnica jo je še pogoščala. — — —

Bogve, ali je Andrejček dolgo užival spanje pravičnega ali ne — puškin strel ga je vrgel kvišku — pa je bilo. Zgrabil je za vile ter skočil na breg, podoben je bil — sam Bog vas varuj, otroci! — pravcatemu — parklju.

Čof — čof — čof! — in gospod svetovalec je z vso urnostjo zablodil po vodi, ki je bila tam do kolen globoka. Za njim pa Andrejček. Vidra se je — krasno zadeta — zvalila z debel v vodo, gotovo ni niti zajeknila.

Vidra, vidra, tako redka divjačina! Taka lovska sreča!

Gospod Častislavič je s tresočo roko dvignil iz vode dragoceni zaklad. Izza hriba pa je zdajci pokazala luna vso svojo debelo glavo, raztegnila usta prav na široko ter se zasmejala — seveda zasmejala lovski sreči, taki lovski sreči!

Gospodu svetovalcu pa je bušnilo srce, ah, bušnilo s tako silo; prebiti mu je hotelo prsi!

Niti besede ni več črnil. Urno je pobiral korake proti domu.

Andrejček je strme gledal za njim.

„Saj pravim, gospoda je časih res malo na noro plat, zlasti pa lovci. — Vidro je ustrelil, pa misli, da si je pridobil ves svet.“

Tako je modroval in počasno stopal po stezi do ceste.

„Vidra, vidra, pač prava reč!“ je godrnjal zaničljivo, ko je lezel po lestvi na Mastnjakov kozelc. Pokrižal se je še prav nerodno, izgovoril začetek kratke, hipne molitve, se zaril v diseče seno, potem izdahnil prav globoko, kakor bi s tem izdihom odložil vso dnevno težavo in skrb. Mirno je zaspal. Sanjalo se mu pa to noč ni nič, tudi o vidri ne.

Drugače pa je bilo z gospodom svetovalcem! Hujše kakor prejšnjo noč je bil razburjen, tudi nocoj se je obračal brez spanca na vse strani. Njegova družina pa je sladko spančkala vso noč.

Saj pravim, ta lovska strast, koliko provzroča trpljenja! In vsa ta lovska sreča!

* * *

Zjutraj pa se je gospod Častislavič prav zgodaj dvignil s postelje. Razen dekle so še vsi spali. Naročil ji je, naj obvesti gospo, da gre za en dan v mesto. Neodložno pisarniško delo ga kliče.

Hitro je stopal po cesti. Kaj bi se mu ne mudilo? Tako izreden lovski dogodek! To morajo zvedeti njegovi prijatelji in prav hitro

Ko je bil opravil svoje delo, se je naslednji dan povrnil domov.

Približa se hiši. A kaj ta jok? Otroci se jočejo, med njimi pa najbolj Milena. Vmes pa je slišati pomirjevalne besede gospejine.

„Tilka, Tilka, kaj pa je?“ zakliče soprog gospé med lopnimi podboji.

„Karota ni več, Karota, mojega Karota!“ se dere Milena. „Tukaj je baje neki mož, ki je mačke. Najbrže ga je ta pojedel.“

Zdajci pride tudi Andrejček. Zagledavši gospoda, se namuza, pa tako, da otroci in gospa ne zapazijo.

Gospodu Častislaviču pa je srce bilo neprijetno.

Tolažil jih je, da naj nikar ne jokajo za tem „neumnim“ mačkom, četudi ga nikdar več ne vidijo. Toda bilo je zaman. Ko vidi, da nič ne opravi s tolažbo, da se celo gospa drži grenko, se vznevolji, vzame svojo ribiško palico in pripravo, pa gre ribarit. To mu je bilo v razvedrilo vsakokrat, kadar mu je bilo zato, da se je iznebil kake sitne jeze.

Oj, ti ubogi Karo! Svoje življenje si moral dati, preliti svojo temno srčno kri, ki se je prepajala s toliko množino krvi plemenitih miši in neplemenitih podgan! Tvoj krasni život je bil žrtev krute usode, žrtev za drugo bitje te solzne doline. Padel si, pa nič ne maraj, po ljubeči roki je prišla smrtna ost v tvoje srce.

Karo — vidra, vidra — Karo! Kako čudno je lovška strast gospoda Častislaviča spravila ti dve imeni v zvezo — žal — v zvezo krvavega spomina.

Tisto noč — sedaj smo s skrivnostjo že itak na dnevu — je gospod svetovalec namesto vidre ustrelil Mileninega — mačka. Zdaj nam je njegovo čudno početje po tem nesrečnem lovu čisto jasno. Drugi dan v jutro je poiskal Andrejčka, preden je odšel v Celje, ter mu povedal svojo lovsko nesrečo, da je vrgel potem mrtvega Karota v bližnje grmovje. Naročil mu je, naj ga spravi pod zemljo ter o vsem tem molči.

* * *

Dopust gospoda Častislaviča je potekel: seliti se je bilo treba nâzaj v mesto. Vsi so s težkim srcem odhajali s prijaznega Frankolovega, zlasti otroci, ki so vedeli, da je sedaj po zlati svobodi, posebno onim, ki bodo morali kmalu sestiti za šolsko klop.

Selitev in ločitev je težka stvar. Samo Karo je bil rešen te žalosti.

Gospod Častislavič pa je izgubil to vero, da bi v Tesnici roparila še kaka vidra. Stari Jereb je vedel pravo.

Pozno v jeseni pa se je v Častislavičevem stanovanju pojavila oseba Andrejčkova, ki se jim je priljubil po svojem okornem kretanju, počasnem mišljenju in govorjenju, da jim je izvabil marsikak presrčen smeh, zraven pa tudi po svoji zgledni zvestobi in vestni postrežljivosti.

Gospa je bila sama doma. Povedal ji je ono lovsko skrivnost, prinesel pa tudi ustrojeno krzno prezalega nesrečnega Karota. Zanj je dobil od gospe lepo napitnino.

Po Božiču o svetem Ivanu pa je bil god gospoda svetovalca. In kaj menite, kaj je dobil za godovnico od gospe? — Muf, ličen lovski muf, ki ga je gospa sama prav okusno naredila iz Karotovega krzna. Nu, to je

bila majhna podnosnica za lovsko nerodnost, pa soprog se je presrčno smejal temu vezilu.

Sedaj pa visi ta muf na steni med puškami in lovskimi noži, med ribiškimi orodjem in pipami, med slavnimi lovskimi spominki.

Kadar se gospod svetovalec pozimi odpravlja na lov, tedaj pa zakliče: „Otroci, zdaj pa še Karota!“ In ti hitro planejo k steni, da mu podajo muf, ki nosi sedaj to ime.

Andrejček, ta presneti Andrejček je v Častislavičevem domu ovekovečil spomin nesrečnega Karota.

Spomin na poletje.

*Fesenski pišejo vetrovi,
vejevje golo trepeta,
zakurjeni so nam domovi,
da biti je lepó doma.*

*In mati v skledo da vodice,
gorkota vabi nas iz nje,
da z njo operemo si lice
in ves životek in peté.*

*In kar igračic še imamo,
vse morajo se v vodo prat,
le kučka v jezero ne damo:
skalil bi slobnež vodo rad.*

*Ko mi dospemo iz kopeli,
bo psiček z repkom zamahljal,
in zrlí bomo ga veseli,
kako po mlaki bo ceptal.*

E. Gangl.